ROCZNIK TORUŃSKI TOM 40 ROK 2013

Lucjan Broniewicz (1961–2011). Szkic biograficzny*

Weronika Krajniak
Archiwum UMK
Toruń

Niniejszy szkic biograficzny ma na celu przedstawienie sylwetki Lucjana Broniewicza, twórcy i wieloletniego dyrektora toruńskiego Planetarium im. Władysława Dziewulskiego, a także pracownika Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Lucjan Józef Broniewicz urodził się 20 kwietnia 1961 r. w Bielawach koło Barcina w rodzinie robotniczej, jako syn Jana i Haliny z domu Skierkiewicz. Dzieciństwo spędził na Pałukach. Do szkoły podstawowej uczęszczał w Piechcinie. W 1976 r. rozpoczął naukę w Technikum Mechaniczno-Elektrycznym w Inowrocławiu, gdzie uzyskał maturę. Studia historyczne rozpoczął w 1981 r. w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Olsztynie, skąd po trzech semestrach przeniósł się na Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu na ten sam kierunek. Stopień magistra historii o specjalności nauczycielskiej uzyskał w 1986 r. z wynikiem bardzo dobrym. Jego promotorem był ówczesny docent Sławomir Kalembka. Będąc jeszcze na studiach, 10 sierpnia 1985 r. ożenił się z Anną z domu Karczewską, z którą miał syna Jakuba. W grudniu 1985 r. zapisał się do Uniwersyteckiego Komitetu Stronnictwa Demokratycznego, z którego wystąpił 24 października 1989 r. Po studiach, od 2 września 1986 r. do 28 sierpnia

* W tym miejscu szczególnie pragnę podziękować żonie Lucjana Broniewicza – Pani Annie Broniewicz, dzięki której niniejszy szkic biograficzny został uzupełniony ważnymi faktami z życia L. Broniewicza.

1987 r. przeszedł obowiązkowe przeszkolenie wojskowe: najpierw skończył szkołę podchorążych rezerwy o kierunku artylerii naziemnej w Wyższej Szkole Oficerskiej Wojsk Rakietowych i Artylerii im. gen. J. Bema w Toruniu, a następnie odbył praktykę w Jednostce Wojskowej nr 1833 w Toruniu. Uzyskał stopień plutonowego podchorążego. W 1988 r. ukończył Studium Doskonalenia Pedagogicznego na UMK. Od 15 lutego do 30 czerwca 1988 r. odbywał staż naukowy w Instytucie Naukowym Socjalizmu i Teorii Partii Akademii Nauk Społecznych Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Warszawie. Następnie, z dniem 1 października 1987 r., został zatrudniony na stanowisku asystenta-stażysty w Zakładzie Nauk Politycznych Instytutu Nauk Społecznych Wydziału Humanistycznego UMK. W Zakładzie tym pracował do 30 września 1990 r. W tym samym czasie, od stycznia do października 1989 r., pracował jako nauczyciel w Szkole Podstawowej nr 21 w Toruniu. Później, od 1 października 1990 r. przeszedł na stanowisko asystenta do Zakładu Historii Wychowania i Myśli Społecznej Instytutu Pedagogiki i Psychologii Wydziału Humanistycznego UMK. Od 30 kwietnia 1990 r. do 30 września 1992 r. pracował na stanowisku starszego asystenta we wspomnianym Instytucie. Pracując na Uniwersytecie brał czynny udział w konferencjach związanych z jego zainteresowaniami historycznymi. Opublikował także kilka artykułów na łamach „Acta Universitatis Nikolai Copernici", „Z pola walki", „Studiów Nauk Politycznych".

Jego zainteresowania jako historyka oscylowały wokół problematyki Żydów w Prusach Zachodnich w drugiej połowie XIX w., ich asymilacji w Królestwie Polskim (głównie tematyka związana z kulturą, oświatą i religią grup inteligencji żydowskiej o skłonnościach asymilatorskich), a także szeroko pojętego okresu powojennej Polski, związanego z legitymizacją władzy w Polsce w latach 1943–1947. Uważany był za wybitnego dydaktyka i wychowawcę, ale oprócz tych cech posiadał umiejętności organizatorskie. Dlatego też poza prowadzeniem zajęć pełnił również funkcje administracyjne na Uczelni: w latach 1987–1989 był pełnomocnikiem dziekana Wydziału Humanistycznego ds. praktyk studenckich. Był także sekretarzem Komisji Egzaminacyjnej dla kandydatów na studia w Instytucie Pedagogiki i Psy-

chologii Wydziału Humanistycznego UMK. Za osiągnięcia w działalności organizatorskiej za rok akademicki 1987/88 otrzymał nagrodę Rektora UMK.

W lipcu 1993 r. został powołany przez Zarząd Fundacji Przyjaciół Planetarium i Muzeum Mikołaja Kopernika w Toruniu na stanowisko dyrektora i organizatora toruńskiego Planetarium. Wspomnianą placówką kierował aż do śmierci. W celu stworzenia idealnej instytucji astronomicznej, w latach dziewięćdziesiątych XX w. wielokrotnie wyjeżdżał do podobnych placówek w Niemczech, Francji i Holandii, gdzie dostrzegł, że tamtejsze instytucje, mimo iż w 60–70% dotowane z budżetu, z trudem funkcjonowały jako samodzielne, pojedyncze plane-

taria. Już wówczas podjął decyzję, że na bazie toruńskiego Planetarium należy zbudować coś na kształt instytucji typu science center. Tytuł pierwszego seansu *A jednak się kręci*, zapisany na projektorze gwiazd, stał się mottem działalności całej instytucji. Aby lepiej zarządzać powierzoną mu placówką, w latach 1994–1996 podjął podyplomowe studia Zarządzania i Kierowania na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania UMK, a w 2000 r. uczęszczał na Podyplomowe Studium Marketingu organizowane także przez ten wydział. 15 czerwca 2002 r. wszedł w skład Zarządu Fundacji Przyjaciół Planetarium i Muzeum Mikołaja Kopernika w Toruniu i objął funkcję dyrektora zarządzającego Fundacją. 28 stycznia 2003 r. na spotkaniu z prezydentem Torunia Michałem Zaleskim i rektorem UMK prof. Janem Kopcewiczem, dyrektor Lucjan Broniewicz zaprezentował ideę Centrum Popularyzacji Wiedzy o Wszechświecie „Copernicanum". Była to pierwsza publiczna prezentacja tego projektu, którą odnotowały lokalne media. Budynek z interaktywnymi eksponatami miał być zbudowany na Placu Dominikańskim naprzeciwko I Liceum Ogólnokształcącego im. M. Kopernika w Toruniu. Wizualizacje przygotował architekt inż. Andrzej Ryczek. Centrum miało być zlokalizowane na Nowym Mieście, na zachowanych ruinach kościoła św. Mikołaja i wypełnione nowoczesną formą łączącą edukację z zabawą, miało być pomostem między przeszłością a przyszłością oraz szansą dla rozwoju turystyki naukowo-edukacyjnej w mieście. Niestety, inwestycja nie doszła do skutku, ale sam pomysł ewoluował. Rada Miasta Torunia w listopadzie 2010 r. podjęła decyzję o powstaniu Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy przy ulicy Władysława Łokietka. Otwarcie Centrum nastąpiło 9 listopada 2013 r. W 2009 r. Planetarium zmieniło nazwę na Centrum Popularyzacji Kosmosu „Planetarium". Także z jego inicjatywy, 26 czerwca 2005 r., została uruchomiona pierwsza wystawa interaktywna *Orbitarium*, a blisko rok po jego śmierci, dokończony przez żonę i współpracowników, 22 kwietnia 2012 r., kolejny moduł *Geodium*. W czasie długoletniego dyrektorowania Lucjana Broniewicza Planetarium było jednym z najczęściej odwiedzanych miejsc na mapie turystycznej Torunia. Dzięki jego prężnej pracy instytucję, od początków jej istnienia, odwiedziło prawie trzy miliony ludzi. Dowodem na to jest przyznane

w 2009 r. wyróżnienie marszałka województwa kujawsko-pomorskiego w dziedzinie turystyki, za wystawę *Orbitarium*, zatytułowaną *Odkrywca*, a w 2010 r. Polska Organizacja Turystyczna przyznała toruńskiemu Planetarium tytuł Najlepszego Produktu Turystycznego. Oprócz prezentacji nauki kopuła Planetarium była świadkiem niezwykłych koncertów i pokazów z cyklu *Muzyka pod gwiazdami*. Udanym sprawdzianem okazało się połączenie twórczości Jeana Michela Jarre'a i Tangerine Dream z obrazami Wojciecha Siudmaka i tekstami Aleksandra Wolszczana. Wystąpili także Józef Skrzek, Daniel Bloom czy też uczniowie Zespołu Szkół Muzycznych im. K. Szymanowskiego w Toruniu. Prace dyplomowe prezentowali tu nawet studenci Wydziału Sztuk Pięknych UMK. Ponadto Broniewicz współpracował z Centrum Astronomicznym UMK w Piwnicach, Katedrą Chemii Środowiska i Bioanalityki Wydziału Chemii oraz Wydziałem Humanistycznym toruńskiej Uczelni. Współdziałanie wynikało ze wspólnie organizowanych konferencji, festiwali nauki, promocji wydawnictw czy też wydarzeń o charakterze edukacyjnym i kulturalnym. Patronował również takim przedsięwzięciom, jak *Radio Planet i Komet* (miesięcznik nadawany przez Polskie Radio PiK) oraz *Planetarium TVP* (miesięcznik w TVP Info Bydgoszcz).

Lucjan Broniewicz aktywnie uczestniczył także w życiu miasta, był członkiem wielu zespołów roboczych pracujących nad strategią rozwoju turystyki i promocji miasta Torunia. Ponadto od 15 lutego 2003 r. był członkiem Rady Prezydenckiej przy urzędzie Prezydenta Miasta Torunia, a od 2007 r. pełnił w niej funkcję wiceprzewodniczącego. W 2005 r. był jednym z delegatów do Chin, do Gullin. Od 2001 r. był członkiem Rady Programowej Toruńskiego Festiwalu Nauki i Sztuki. Od 2009 r. był także członkiem Rady Programowej Centrum Nowoczesności, w której pełnił funkcję zastępcy przewodniczącego, a 23 kwietnia tego samego roku powołano go na członka Rady Programowej portalu Nicolaus Copernicus Thorunensis. Od 8 stycznia 2010 r. należał także do Rady Programowej miejskiej instytucji kultury TORUŃ 2016 „Europejska Stolica Kultury", w której powierzono mu funkcję sekretarza. Był współzałożycielem i pierwszym prezesem (od 10 marca 2004 do 12 kwietnia 2006 r.) Lokalnej Organizacji Turystycznej w Toruniu.

Później był przewodniczącym Komisji Rewizyjnej tego stowarzyszenia. Należał również do Izby Przemysłowo-Handlowej w Toruniu. Był jej długoletnim członkiem. Poza tym należał do Rady Programowej Szkoły Leśnej na Barbarce, a w Radzie Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej „Universitas" w Toruniu pełnił funkcję przewodniczącego.

Za swoją pracę włożoną w rozwój miasta został już w 1996 r. uhonorowany w dziedzinie promocji nagrodą prezydenta miasta Torunia. Cztery lata później otrzymał Złotą Karetę „Nowości" w dziedzinie oświaty i edukacji. W 2003 r. spotkał Broniewicza kolejny zaszczyt – otrzymał brązową statuetkę Feliksa, nagrodę przyznawaną ludziom sukcesu przez toruńską i bydgoską „Gazetę Wyborczą". Rok później, 27 lutego prezydent Torunia Michał Zaleski odznaczył go Medalem Thorunium, przyznawanym za zasługi dla miasta. Lucjan Broniewicz zmarł nagle, w nocy z 6 na 7 maja 2011 r., w Bydgoszczy, w wieku pięćdziesięciu lat. Pośmiertnie, 12 maja 2011 r. Prezydent RP Bronisław Komorowski przyznał mu Złoty Krzyż Zasługi, a radni miasta Torunia 26 kwietnia 2012 r. podjęli decyzję o nadaniu imienia Lucjana Broniewicza skwerowi przed budynkiem Collegium Minus UMK, wokół fontanny Cosmopolis w centrum miasta. Natomiast 7 maja 2012 r. w holu toruńskiego Planetarium zawieszono tablicę upamiętniającą postać Broniewicza. W tym samym roku, 23 czerwca, uroczyście odsłonięto tablicę i nadano nazwę skwerowi.

Uroczystości żałobne odbyły się w kaplicy kościoła św. Michała Archanioła na Rybakach, następnie w Sali Mieszczańskiej Toruńskiego Ratusza Staromiejskiego, później zaś trumna została przewieziona do kościoła św. Józefa na Bielanach. Lucjan Broniewicz został pochowany na Cmentarzu Komunalnym nr 2 im. Ofiar II Wojny Światowej przy ulicy Grudziądzkiej w Toruniu.

„Dlaczego to robił? Bo jak mówił, kochał to miasto, wpadło mu do serca i pozostało tam, gdy po raz pierwszy ujrzał je i jego panoramę na wycieczce szkolnej w IV klasie szkoły podstawowej. Był otwarty na ludzi. Bardzo chciał, aby mieszkańcy łączyli się, a nie dzielili w swych działaniach na rzecz miasta. Szanował innych, chętnie słuchał opinii innych. Kierował się tymi samymi zasadami zarówno w życiu prywat-

nym, jak i publicznym"[1]. „Jednym z ulubionych słów Lucjana była »synergia«. Zawsze i wszędzie szukał zgodności idei, celów i działań. Łączył ludzi, czyniąc to z niezwykłą rozwagą i umiejętnością. Dzięki temu wniósł do praktyki wzór, nad którym tęgie matematyczne głowy mogłyby pochylać się latami. Wszyscy wiemy, że 2 + 2 = 4, ale Lucjanowi z reguły udawało się sumować na szóstkę, nierzadko z plusem"[2].

Bibliografia:

(abc), *Twórca i dyrektor Planetarium nie żyje*, Dziennik Toruński Nowości, z dnia 9.05.2011, s. 3; Akta osobowe Lucjana Broniewicza z zasobu Archiwum UMK, sygn. K-54/6; (AWE), *Turystyczna nagroda już u nas*, Gazeta Pomorska, nr 245, z dnia 19.10.2010, s. 5; Bielicki T., *Dwa plus dwa może być czasem sześć*, [wywiad z L.B.], Dziennik Toruński Nowości, z dnia 19.11.2007, s. 8; Buszewski B., *In memoriam*, Głos Uczelni. Pismo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, nr 3 (505), 2011, s. 5; (c), *Festiwal Nauki i Sztuki*, ibid., nr 5 (171), 2000, s. 5; Grześkowiak M., *Wielki skromny wizjoner*, Dziennik Toruński Nowości, z dnia 10.05.2011, s. 4; Krzesińska A., Kosmos na wyciągnięcie ręki, ibid., z dnia 2.10.2010, s. 11; Majewski P., *Lucjan Broniewicz (1961–2011)*, Urania, nr 4, 2011, s. 176-177; (MJ), *To wielka strata. Szef Planetarium nie żyje*, Gazeta Pomorska, nr 106, z dnia 9.05.2011, s. 2; tenże, *Odszedł do gwiazd, które ukochał*, ibid., nr 107, z dnia 10.05.2011, s. 2; (KM), *Odszedł dobry człowiek*, dodatek do „Gazety Pomorskiej", nr 109, z dnia 12.05.2011; Mróz K., *Astronomiczny rok*, Gazeta Pomorska, nr 5, z dnia 9.01.2009, s. 3; tejże, *To mogło się udać tylko w tym mieście,* [wywiad z L.B.], ibid., nr 57, z dnia 7-8.3.2009, s. 5; tejże, *Kosmos się otwiera,* ibid., nr 38, z dnia 14.02.2008, s. 1; tejże, *A jednak się kręci*, ibid., nr 41, z dnia 18.02.2008, s. 10; (n), *Odszedł Lucjan Broniewicz,* Głos Uczelni. Pismo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, nr 3 (505), 2011, s. 5; Necio J., *Próg gwiaździstego nieba, wspomnienie o Lucjanie Broniewiczu,* Urania, nr 4, 2011, s. 177; Nemere-Czachowska K., *Kopernik w sieci*, Głos Uczelni. Pismo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, nr 2 (288), 2010, s. 13; (pan), *Z piernikami do Kraju Środka,* Gazeta Pomorska, nr 83, z dnia 11.04.2005, s. 15; tenże, *Nauka, biznes…*, ibid., nr 74, z dnia 30.05.2005, s. 15; *Postanowienie Prezydenta*

[1] Cytat z niepublikowanego biogramu napisanego przez pracowników toruńskiego Planetarium.

[2] P. Majewski, *Lucjan Broniewicz (1961–2011)*, Urania, nr 4, 2011, s. 176-177.

Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 maja 2011 r. o nadaniu odznaczenia, M. P. 2011, nr 77, poz. 754, http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20110770754, dostęp: 3.09.2013 r.; *Pracownicy nauki i dydaktyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu*, oprac. H. Duczkowska-Moraczewska, M. Gołembiowski, R. Karpiesiuk, pod red. S. Kalembki, Toruń 1995, s. 112; *Rada Programowa instytucji kultury TORUŃ 2016*, Głos Uczelni. Pismo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, nr 1 (287), 2010, s. 25; Rzeszotek R., *Bardzo trzeba chcieć*, Dziennik Toruński Nowości, z dnia 12.04.2007, s. 2; Streich W., *Zabawa od 3 do 103 lat*, Głos Uczelni. Pismo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, nr 5 (279), 2009, s. 9; Waśko S., *Trudne pytania*, Gazeta Pomorska, http://www.pomorska.pl/apps/pbcs.dll/article?AID=/20020424/TORUN/104240100, dostęp: 4.09.2013r.; Willma A., *Jest już wśród gwiazd*, Gazeta Pomorska, nr 110, z dnia 13.05.2011, s. 15; *W Toruniu będzie skwer Lucjana Broniewicza*, http://www.naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news,389671,w-toruniu-bedzie-skwer-lucjana-broniewicza.html, dostęp: 3.09.2013r.; http://mlynwiedzy.org.pl/o-centrum/o-nas/, dostęp: 8.09.2013r.